

...en samlar hyllor på hylla
en annan inte ett dugg
man kan se honom sitta och fylla
ingenting alls i en mugg...

De raderna ur Stig Dagermans Samlaren, en av hans dagsedlar, kommer för mig när jag beser Barton Lidice Bernes utställning "Reliquaries" på övre planet i Konstens Hus. Bernes gjorde sig uppmärksam för ett tiotal år sedan genom att i provrör ställa ut sitt eget HIV-smittade blod. Det tilltaget blev tydligen en hit för en sensationslysten bourgeoisie. Nu upprepar han denna succé och visar ännu ett provrör med kontaminerat innehåll tillsammans med bland mycket annat, Sylvester Stallones urin i en glasampull, en fimp som det påstås att Brad Pitt har rökt på och Nancy Reagans chokladmoussefläckade servett. Han har samlat vad han betecknar som moderna relikter och stoppat in dem i små glasfack för allmänt beskådande. Reliker är ju kvarlevor av helgon, ofta handlar det då om urkokta dödsfall, människohjärtan, benbitar, fingerleder, käkar, hår, naglar och annat äckel som man silverinfattat och förevisar i religiösa sammanhang, nedlagda i allehanda schatull. Religiösa kulturer består ofta av ett mischmasch av psykologiska arketyper, urgamla hedniska animistiska föreställningar och transformerad folketro, kanaliserad i en gudsuppfattning. Den "sanna läran", vilken den än är, har för det mesta en förhistoria bestående av till exempel blodsoffer och tro på besjälade föremål. Dessa urgamla föreställningar ges i den nya läran ett annat symbolinnehåll och kan därför accepteras. I nattvardsriten transcenderas den andliga kraften genom inmundigandet av kristi blod och kropp. Ursprunget är tillspetsat en slags kannibalkult. I relikerna kan vi få del av kraften och mysteriet genom de besjälade föremålen. "Primitiva folk" håller sig med fetischer, vi med relikter.

Bernes spinner, med uppenbar framgång, på reliktemat men också på tidens törst efter sensationer. I detta liknar hans hyllor de victorianska kuriosakabinetten men i modern tappning. Föremålen har han samlat under många år, inte helt ensam utan han har haft hjälp av människor som känt till hans samlarvurm och skickat föremål till honom. Som betraktare har man dock ingen möjlighet att avgöra skillnaden om det bara är vanligt skräp eller besjälade sådant. Men så är de ju också med de religiösa benbitarna, eller som med konsten, den som sägs sitta i betraktarens öga.

Räcker det då bara med att samla ihop en massa udda föremål från nomenklaturans sophögar och montera dem i hyllor för att bli världskänd konstnär? Vad är det för ett konstliv som låter sig hänföras, inte av smulorna, utan av soporna från den rike mannens bord? Vad säger det om konsten, oss själva, och vår tid? Utställningen ger fler frågor än svar och så tillvida är den ju lyckad men den lämnar föga tröst och lite att tro på. Tröst och tro är ju trots allt själva andemeningen med bruket av relikter.

...man kan se honom sitta och fylla
ingenting alls i en mugg...